

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 3

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
формування міжкультурної комунікації”,
м. Київ, МАУП, 24 травня 2011 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2010 —

Вип. 3 : Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: формування міжкультурної комунікації”, м. Київ, МАУП, 24 трав. 2011 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2012. — 246 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: формування міжкультурної комунікації”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

Н. М. Чернуха, Д. В. Біч

Міжкультурні зв'язки у сучасному
освітньому просторі 5

І. П. Бідзюра

Концепція мотивації професійної
діяльності: парадигмальний контекст
управлінської компетентності
працівників ВНЗ 8

О. В. Кобзєва, В. О. Матюхін

Особливості антикризового управління
недержавними ВНЗ 13

Т. І. Боєва, Н. В. Немченко

Вища освіта сучасної України 16

Г. Л. Бондаренко

Риторика як засіб навчання
невербальним особливостям
міжкультурної комунікації 18

В. А. Гапоненко

Перспективи дистанційного навчання
в галузі суспільно-політичного
знання 22

Л. В. Георгінова, О. В. Богданов

Підготовка майбутніх менеджерів
в умовах формування міжкультурної
комунікації 26

Г. Я. Дідух

Специфіка викладання політології
іноземним студентам у контексті
міжкультурної комунікації 32

О. І. Дікарев, О. В. Волонець

Атомна енергетика у політичному
та економічному вимірі 36

Є. І. Качмарський

Оптимізація мережі загальноосвітніх
навчальних закладів у контексті
адміністративно-територіальної
реформи в Україні 43

Ф. М. Медвідь, В. В. Баран

Елітарна концепція Юрія Липи в умовах
формування міжкультурної взаємодії 46

І. М. Найдьонов

Проблеми модернізації
ефективності освіти 54

Т. І. Науменко

Розвиток духовності дитини: педагогічні
технології 58

Н. М. Терещенко

Проблеми формування управлінської
стратегії бібліотечно-інформаційних
установ у забезпеченні якості освіти 62

О. О. Щербань

Загальні проблеми: інформаційні
технології і сучасна освіта 69

Н. Н. Юсеф

Межкультурные связи стран Ближнего
Востока (образовательный аспект) 71

І. О. Денісова

Формування міжкультурної
комунікації студентів вищих
навчальних закладів у процесі вивчення
іноземних мов 74

В. С. Ейсмонт

Теоретико-методологічні аспекти
економічного зростання, економічного
розвитку і розвитку економіки 78

Т. О. Костюк

Проблеми модернізації освіти в Україні
в рамках Болонського процесу 88

М. Ф. Медвідь, А. А. Ольховик

Соціалізація особистості
в умовах формування міжкультурної
комунікації 93

І. М. Николин

Розвиток комунікативного
досвіду особистості з труднощами
спілкування 97

І. О. Проценко

Політологічний вимір
інтелектуального капіталу 103

О. С. Хоменко

Засадничі умови формування політичної
стабільності в суспільстві,
що трансформується 107

К. Е. Шумовська

Проблеми освіти державних
службовців в сучасній Україні 117

ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ГАЛУЗІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЗНАННЯ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 3, 2012, 22–25

В умовах неупинного зростання обсягів та складності інформації, а також вдосконалення сучасних методів комунікації, дедалі більшого значення у системі освіти набуває дистанційна форма навчання. Значної популярності набули спеціальні електронні курси, провідні ВНЗ здійснюють набір на відділення з дистанційною формою навчання, елементи дистанційного спілкування між викладачем та студентами використовуються у процесі викладання на традиційних формах навчання (денне, заочне).

Проблема впровадження дистанційної форми навчання також отримала відповідне теоретичне обґрунтування. Існує ряд вітчизняних досліджень, присвячених перевагам та недолікам дистанційної форми навчання [2], порівняльному аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду впровадження дистанційних технологій в освіту [4; 5], специфіці застосування дистанційних методик у навчальному процесі [1; 3].

Однак, практика застосування дистанційного навчання в Україні свідчить про те, що його позитивний потенціал використовується не в повному обсязі, а недоліки, навпаки,

не враховані. Особливо багато суперечок виникає навколо можливостей застосування дистанційного навчання в галузі суспільно-політичного знання. Тому актуальним залишається питання про перспективи, шляхи та методи дистанційної форми навчання.

Насамперед проаналізуємо основні недоліки дистанційного навчання і з'ясуємо, чи здатні вони поставити під сумнів його ефективність. Основним і, безперечно, істотним недоліком дистанційного навчання є відсутність зворотної реакції на викладений матеріал від студентів у традиційному сенсі. Різноманітні методи контролю не завжди дають можливість оцінити глибину розуміння викладеного матеріалу. Найчастіше для перевірки знань студентів у дистанційному навчанні використовуються автоматизовані тести. Навіть за умови, що викладач систематично аналізує помилки у виконанні тих чи інших завдань, визначити однозначно, чому студенти вдаються до неточностей і наскільки ці завдання були складними, досить важко, особливо, коли до виконання завдань студенти підходять формально і зрозуміти логіку їхніх роз-

мірковувань інколи взагалі неможливо.

Для вирішення цієї суперечності важливо пам'ятати, що тести з вибором однієї правильної відповіді із запропонованих варіантів, – це лише один з багатьох видів тестування. З метою забезпечення творчого мислення, самостійної пошукової та аналітичної активності мають застосовуватись різні види тестів, залежно від того, які знання вони мають перевірити в першу чергу. Наприклад:

1. З єдиним вибором (тести спрямовані на знання прізвищ, дат, формулювань концепцій, неосновних понять).

2. З кількома варіантами відповіді (перелічити всі фактори, всі чинники, всі ознаки).

3. Питання на відповідність (визначити, який термін відповідає певному поняттю – для знань основних ключових термінів).

4. Ранжування (виставити послідовність – для етапів еволюції, розвитку, пріоритетності тих чи інших явищ, встановлення причинно-наслідкового зв'язку).

5. Тестовий ввід (визначити тип певного явища, який термін відповідає наведеному формулюванню).

6. Визначити правдивість чи хибність того чи іншого висловлювання (завдання, які доцільно використовувати стосовно розповсюджених помилок, стереотипних положень, правил, законів).

7. Числовий ввід (для перевірки деяких точних знань і положень).

Для посилення якості дистанційної освіти слід, також, працювати над забезпеченням інтерактивності

передачі інформації. Тобто, для дистанційних занять, так само як і для аудиторних, має бути встановлений певний графік, терміни виконання завдань. У такому випадку звичайні письмові роботи можуть бути замінені телеконференціями, дискусійними групами тощо.

Важливо, щоб в режимі реального часу студенти могли поставити викладачу уточнювальні запитання, прокоментувати якість будь-яких навчальних матеріалів, у тому числі анонімно.

Також істотним недоліком є неможливість контролю за рівнем уваги студентів під час вивчення навчального матеріалу. Під час традиційних лекцій або семінарів викладач стежить за участю всіх учасників, ставлячи проблемні питання, спостерігаючи за реакцією студента. Під час дистанційного навчання студенти вільні від постійного контролю, а тому можуть пасивно переглядати матеріал, особливо знаючи про можливість повторного перекладу. Також сприйняття матеріалу може бути вибіркоким з огляду на інтерес студента або наявність певних відволікаючих моментів.

Зважаючи на це, у мультимедійних курсах важливо передбачити певні кнопки навігації, що вимагають від студента певної реакції, без якої курс не буде продовжуватись. Можна чергувати викладення матеріалу з пробними тестовими завданнями. Крім цього, важливо мотивувати студента до навчання, зважаючи на те, що активізувати увагу безпосередньо як на традиційних заняттях неможливо. Досягненню цієї мети слугує дещо незвична

структура лекційного матеріалу. Так, у вступі до курсу та кожної лекції обов'язково обґрунтовується, для чого потрібно аудиторії це вивчати, відбувається прив'язка до особистого досвіду, фахових особливостей. Основна частина має бути насичена конкретними випадками та прикладами. При цьому ці приклади мають бути якомога яскравими, емоційними, гіперболізованими, скандальними, контрастними, відомими всім.

Мотиваційним цілям може слугувати і створення атмосфери співпереживання, коли студентам пропонується уявити, що вони потрапляють у конкретну ситуацію, що безпосередньо пов'язана з тематикою заняття і для вирішення певних суперечностей практичного рівня вимагається знання теоретичного матеріалу. Цікавість до проблематики заняття може посилити її актуальність. Для її демонстрації бажано пов'язати теоретичний матеріал з останніми новинами.

Суперечливим питанням є обсяг викладу основних теоретичних положень. З одного боку, сучасні технічні досягнення дають можливість передавати практично безмежні масиви інформації. Навчальний матеріал може бути викладений у формі багатоступеневої системи, містити різноманітні посилання. Водночас, обсяг навчального матеріалу має бути адекватним можливостям людського сприйняття, а користування навчальними матеріалами не повинно вимагати попередньої технічної підготовки або додаткових інструкцій з використання матеріалу.

Тому новітні тенденції у галузі педагогічного дизайну спрямовані

на формування максимально зручного інтерфейсу та простоти подачі інформації. Новий стандарт *Web 5* базується на принципі такого розміщення інформації, що буде нагадувати звичайний підручник або аркуш паперу без використання технічних ефектів, яскравих кольорів, інших відволікаючих чинників. Доступ до інформації має бути максимально спрощений. Зважаючи на такі принципи, вимогами до викладу основного матеріалу є стислість, спрощеність, відсутність перенасиченості фактами.

Натомість, більше уваги має приділятися розкриттю теми та аргументації перелічених фактів. Доцільно використовувати посилання на класиків, особливо цікаві цитати, вислови, оригінальні твердження. Важливо підібрати відповідні соціологічні та статистичні дані, особливо неочікувані. Кращому запам'ятовуванню сприятиме демонстрація графіків, діаграм, схем.

Зазначене цілком стосується викладання суспільно-політичних дисциплін. Насамперед, специфіка наук цієї галузі полягає у багатопарадигмальності, тенденційному характері закономірностей, відсутності єдиного погляду на ряд проблем. Це дає підстави стверджувати, що пріоритетними навичками, які мають сформуватись у фахівців суспільно-політичного спрямування, є здатність до формулювання особистої позиції, вміння вести дискусію. Дистанційно такі вміння можна сформувати лише частково.

Проте, дистанційними методами достатньо ефективно можна формувати аналітичні здібності студен-

тів, вміння працювати з великими масивами інформації, здатність до самостійного пошуку даних, необхідних для аргументації авторської позиції. Це дає підстави вважати дистанційне навчання важливою, але не єдиною складовою навчального процесу підготовки кадрів у суспільно-політичній сфері.

Не слід забувати і про ряд переваг дистанційного навчання. Воно економить час та різноманітні матеріальні ресурси, дає змогу виконувати різні види польових робіт, обмінюватись досвідом із зарубіжними фахівцями. Ці переваги дають підстави стверджувати необхідність упровадження елементів дистанційного навчання на денній та заочній формах. Зокрема, матеріали та технічні засоби дистанційного навчання можуть бути основою самостійної роботи студентів та контролю за їх виконанням. Також це важливий засіб підтримання безперервного зв'язку і контакту між викладачем і студентом у період між сесіями, що забезпечить поетапність та систематичність засвоєння матеріалу.

Підбиваючи підсумок, слід зазначити, що із розвитком сучасних інформаційних технологій дистанційне навчання стає об'єктивною вимогою освітнього процесу. Це вимагає вдосконалення методик навчання та викладання, коригування змісту навчальних курсів, організації підвищення рівня та стимулювання самоосвіти викладачів.

Водночас, не варто переоцінювати можливості дистанційної освіти. Її слабкі сторони вказують на необхідність постійного контролю освітнього процесу з боку викладача, поєднання очних та дистанційних форм навчання. Тому дистанційне навчання – це доповнення, а не альтернатива традиційним методам.

Література

1. *Васильченко Л. В.* Дистанційне навчання: науково-методичне забезпечення; інформаційний простір навчального закладу // Серія "Управління школою" / Л. В. Васильченко, В. Л. Шевченко – Х.: Основа, 2009. – 208 с.
2. *Дмитренко П. В.* Дистанційна освіта: Аналіт. огляд // Бібліотека працівника освіти / П. В. Дмитренко, Ю. А. Пасічник – Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова – К., 1999. – 25 с.
3. *Любчак В.* Дистанційне навчання: досвід впровадження в українському університеті: Монографія / В. Любчак, О. Купенко, Т. Лаврик, Н. Муліна, Б. Кузіков. – Сумський держ. ун-т. – Суми: СумДУ, 2009. – 160 с.
4. *Олійник В.* Дистанційна освіта за кордоном та в Україні: Стислий аналітичний огляд: Організаційно-педагогічне дослідження. – АПН України. – К.: ЦППО, 2001. – 46 с.
5. *Шуневич Б.* Дистанційне навчання в системі вищої освіти Європи та Північної Америки. – Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2005. – 366 с.